

SLOVENSKI NAROD.

uhaja vsak dan zvečer, črna nedelja in prazniki, ter velja po pošti prejemati na avstro-ogrske dežele na vsa leta 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 3 K 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vsa leta 24 K, na pol leta 12 K, na četrt leta 6 K, na eden mesec 3 K. Kdor hoči sam ponj, velja na celo leto 25 K, na pol leta 13 K, na četrt leta 6 K 50 h, na eden mesec 3 K 30 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Na naročbo brez istodobne vplačila, naročnine se ne obra. — Za ostanke plačila se od paterostopne petit-vrate po 13 h, če se ostanke enkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se število frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. — Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročila, reklamacije, ostanke t. j. administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vogrove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Protestni shod kranjskega učiteljstva.

V nobeni drugi pokrajini na Avstrijskem ni učiteljstvo, ta za kulturni in narodni napredek najvažnejši faktor, tako potiskano ob steno, nikjer se mu ne godi tako slabo, kakor na Kranjskem. Gmotno stanje kranjskega učiteljstva je naravnost obupno. Zato je njihov boj za izboljšanje svojega materialnega položaja ne le razumljiv, ampak tudi popolnoma upravičen, in vsak pošten in dostojen človek mora spremljati ta njihova stremjenja z iskrenimi simpatijami, to tembolj, ako se upošteva, da se more učitelj posvetiti svojemu poklicu z veseljem, požrtvovalnostjo in vnuemu le takrat, ako je gmotno dobro situiran. Klerikalci pa niso dostopni takšnemu naziranjju. Njim je dobra šola deveta briga in zahtevajo samo, da se jim učiteljstvo hlapčevsko ukloni in opravi, kakor nekdanj, cerkvena opravila. Ker pa učiteljstvo neče po pasje ležati v prahu pred Šusteršičevo gardo, so se mu odrekle vse pravice in klerikalci so jeli ščuvati po svojih shodih nerazsodno ljudstvo naravnost na uboj učiteljev in na vojsko proti šoli. Med učiteljstvom je nastal vsled tega vihar ogorčenja in glasen izraz tega ogorčenja je bil večerarski protestni shod v »Mestnem domu«, katerega je sklical »Deželno slov. učiteljsko društvo«.

Udeležba je bila naravnost ogromna; navzočih je bilo okoli 500 učiteljev in učiteljic, da je bila prostrana dvorana »Mestnega doma« dubkom polna.

Shodu je načeloval predsednik »Dež. slov. učiteljskega društva« g. Režek. Otvorivši shod je rekel govornik, da še ni dolgo, odkar se je učiteljstvo zbralo na tem mestu, da bi opozorilo merodajne faktorje na svojo bedo in jih prosilo pomoči. Takrat so se vdeležili shoda odposlanci vseh kranjskih političnih strank in učiteljem zagotovili takojšnjo dejansko pomoč. V prijetnih nadah se je zibalo učiteljstvo meneč, da bo skoro kraj njegove bede. Toda učiteljstvo je obračalo, klerikalni vodja je pa obrnil. Klerikalci so kar preko noči pozabili svojih danih obljub, da bi privolili v izboljšanje učiteljskemu poklicu, stanu in naporu neprimernih in nedostojnih plač; a ne samo to, šli so celo med ljudstvo, da bi zasejali nezadovoljstvo in nezaupanje proti šoli v kmetu in ga nahujskali na boj proti učiteljstvu. (Klici: Sramota, škandal!) ki je vendar kmetu potrebno, kakor ribi voda. In ko so učitelji glasno ugovarjali proti takemu brezstidnemu početju in se branili v svojih glasilih nesramnih in neosnovanih napadov s strani obolih naprotnikov, so klerikalci nakrat uganili, da jih je učiteljstvo neosnovano napadalo in blatilo in da zbog tega ne pripuste ureditve učiteljskih plač, dokler se učiteljstvo ne spokori, ne potrosi temena s pepelom in ne prosi — leže v prahu pred klerikalnimi matadorji — odpuščanja za svojo pregreho, da se je predrznilo na nezasišne in naravnost podle napada primerno reagovati. Toda učiteljstvo ima toliko moškega po-

nosa, da se ne uda takšni zahtevi in ne ukloni tilnika nikomur, najsi nosi še tako visoko pokonci glavo. (Viharno pritrdjevanje.)

Nato je predsednik v iskrenih besedah pozdravil vse udeležence, učitelje in učiteljice in prijatelje učiteljstva, zlasti pa dež. poslance in župana g. Hribarja (Navdušeni »živio«-klici; klici: Kje je pa Šusteršič, ali šteje ovce in backe?) ter oddal besedo glavnemu govorniku g. Engelbertu Ganglu, katerega je zbrano očetilstvo demonstrativno pozdravilo z viharnim ploskanjem in mu s tem izrazilo svoje simpatije radi »Slovenčevih« napadov na njegovo osebo.

Ganglov govor.

Slavni zbor!

Uvažujoč razmere, ki so v poslednjem času zavladale v deželi kranjski in ki so tudi v živo zadele kranjsko učiteljstvo, je sklenil odbor »Deželnega slovenskega učiteljskega društva«, da skliče svoje člane k današnjemu shodu. Odbor imenovanega društva je naprosil mene, naj govorim v imenu kranjskega učiteljstva, ki bridko in po nedolžnem čuti posledice kvarne obstrukcije naših klerikalnih poslancev v zadnjem zasedanju kranjskega deželnega zbora. Odzval sem se temu povabilu, to pa že zaradi tega, ker sem mnenja, da je treba tudi z glasno besedo povedati, kolika krivica se godi kranjskemu učiteljstvu, ki ima samo ta greh, da se ne ujema z načeli naših katoliško-narodnih politikov. (Klici: Klerikalni so, narodni pa niso!) ki jim vkljub vsemu dokazovanju ni blaginja našega ljudstva pred vsem in edino pri srcu! — Kdor je proti šoli, je proti ljudstvu! (Viharno pritrdjevanje!)

Atentat na učiteljstvo.

Ker stojim še vedno z vsem prepričanjem v službi svojih tovarišev in dasi je po poročilu »Slovenčevem« ladja mojega življenja že na varnem, se usojam na tem mestu izreči brez bojazni težko resnico, da so izvršili v zadnjem zasedanju kranjskega deželnega zbora atentat na kranjsko učiteljstvo!

In to je kranjskemu učiteljstvu plačilo za dolgo in zvesto službo domovini. Odkar deluje naše učiteljstvo, deluje zgolj v prid našemu ljudstvu. Naš kmet je tisti, ki ima največ koristi od šolstva. In če bi blagodejnemu vplivu in plodonosnemu delovanju naših šol v toliki meri in s takimi sredstvi ne nasprotoval naš klerikalizem, ki deluje proti vsakemu svobodnemu razvitku in zapira pot vеди in omiki med tiste sloje, koder ni dovolj lastne razsodnosti, bi bila ta korist gotovo večja, in shodi, kakršna sta bila v Cerknici in Škofji Loki, bi bili med našim ljudstvom nemogoči. (Resnica je to! Škandal, da je kaj takšnega pri nas mogoče!)

Kar je govoril mož, o katerem lahko trdimo, da je reprezentant mišljenja in hotenja kranjskih klerikalcev, na omenjenih dveh shodih

proti šolstvu in učiteljstvu, je danes splošno znano. Tiste njegove besede so tako žaljive, da jih niti naše zanamstvo nikoli ne pozabi, da so morale dvigniti tudi nas iz potrpežljivosti in pohlevnosti, da smo morali proti njegovim besedam protestovati v svojih listih, da smo se zbrali tudi danes, da v imenu obrekovanega šolstva in žaljenega učiteljstva proti njim najodločnejše in najslovesnejše protestujemo. (Viharno odobravanje in pritrdjevanje.)

Ne poznam danes človeka, ki bi se držal svetopisemskih besed ter nastavljal se levo lice, ako ga kdo oplazi po desnem licu. To je stvar, ki morda imponuje otrokom. Naše učiteljstvo je sicer predolgo dobrovoljno in molče prenašalo vse udarce, prejemane od klerikalizma in njegovih glasnikov, danes ne more in ne mara tega več, ker bi bilo to slabo izpričevalo zanj, izpričevalo nezrelosti in resignacije. Zato pa neče več ponižno uklanjati hrbta, kadar padajo po njem udarci dostikrat tudi nečistih rok, (Tako je, nečiste roke imajo!) danes noče več molčati in čakati, da se brez njegovega protesta uveljavijo na poboj izživajoče besede škofjeloskega shoda. Zob za zob, čestita gospoda! To je geslo, ki nas mora voditi v boju, da si pomagamo sami, če nam drugi nečejo pomagati! Bilo bi sramotno za nas, če bi roke položili navzkriž in čakali, kako gazijo klerikalna kopita po naši časti in po naših pravicah.

Velikonočni učiteljski shod in klerikalci.

Po učiteljskem shodu z dne 8. aprila t. l., ki se je — kakor je pred kratkim trdil »Slovenec« — le po njegovi zaslugi izvršil tako sijajno, (Viharna veselost!) smo napredni učitelji namenoma zaustavili boj proti klerikalizmu. Mimogrede bodi omenjeno, da ima za oni shod »Slovenec« prav toliko zaslug, kakor jih ima, recimo, dunajski župan. Živeli smo v nadeji, da se bodo tudi katoliško-narodni poslanci takoj poprijeli regulacije učiteljskih plač. V tej nadeji nas je potrdila izjava zastopnika klerikalnih poslancev. Niso pa še popolnoma izveneli glasovi navdušenja, se je že oglašil nekdo — prav tisti, katerega volja je alfa in omega programa klerikalne politike — in je pretil, da razbije deželni zbor, ako privoli da se uredi kranjskemu učiteljstvu plače. S to izjavo je bila takoj po našem shodu najsi-jajnejše dokumentovana ljubezen in dobra volja naših katoliških prijateljev. In že zaradi tega bi moralo napredno učiteljstvo posipati s pepelom temena in poromati v Kanoso! Seveda smo morali reagovati na njegove besede v svojih listih. In začela se je stara pesem: oni so zabavljali, govorili o naši hlapčevski ponižnosti in ponižnem našem hlapčevanju, obrekovali brez konca in kraja, zasajali strupene svoje zobe v čast posameznikov, kričali o nezrelosti in nerazsodnosti našega učiteljstva, prirežati shode, kjer so z brezprimerno predrznostjo ščevali ljudstvo proti šoli in nam, na-

šemu stanu čisto navadno in s samozvestno oholostjo kradli dobro ime, tistemu našemu učiteljstvu, ki ima za blaginjo slovenskega ljudstva toliko zaslug, da izgine blagodejnost klerikalne organizacije v njih, kot izgine kaplja v morju (Splošno pritrdjevanje.) Sicer pa o blagodejnosti klerikalne organizacije ni niti govora. Zakaj če pozabimo vse drugo in se spomnimo samo posameznih izjav zavedenih in zaslepljenih kmetijskih ljudi, ki so nas začeli že po cerkniškem shodu obsojati v kraljestvo hudičev, ki gledajo že nemara v vsakem zadehlem, raztrganem, vlažnem in nezdravem šolskem poslopu palačo, lepšo od dragih graščin in župnišč in modernih vil — smemo pač trditi, da je razumovati pod blagodejnostjo klerikalne organizacije tisto zlo, iz katerega izvira sovraštvo in zaničevanje do šolstva, na katerem edinem sloni normalni in zato rastoči ter k srečnejši bodočnosti vodeči razvitek duševnih sil, energije, samozvesti in neodvisnosti širokih mas našega naroda!

Ljubezen klerikalne gospode do učiteljstva.

Ako pomislimo, da se razvija odkritosrčnost takrat po svoje, kadar so ljudje ene vrste med seboj, smemo trditi, da je ljubezen naše klerikalne gospode do našega učiteljstva sveta resnica — zakaj kako bi pač moglo biti drugače, ako je za regulacijo učiteljskih plač izmed 10 poslancev le njih četvorica?! Zato so pa vse prijazne in kot med vabljuje besede, ki jih je zadnje dni s težkim srcem napisal »Slovenec« člankar, samo in čisto zlato. Tako so resnične, da jim živa duša ne verjame, najmanj »Slovenec« sam. (Veselost. Klici: Štefe, zapiši to!) Nekateri ljudje prihajajo kot sveti moralisti, a za hrbtom imajo skrite, trdo pletene biče. In ker se ne vdamo in ker ne odnehamo od svojih zahtev, ker protestujemo proti temu, da bi vlačili regulacijo učiteljskih plač na politični trg in s tem izsilili iz nas kapitulacijo pred nasilnimi nasprotniki, zato švigajo po nas s tistimi trdo pletenimi biči, da bi nam bila vsa koža že razmesarjena v jermene, če bi ne imeli trdih živcev in opoplatene kože.

Da ni bilo v klerikalcih niti trohice dobre volje, da se izboljša materialno stališče kranjskega učiteljstva, je dokaz tudi interpelacija poslance idrijskega mesta, s katero se je zavzel za učiteljstvo c. kr. rudniške šole v Idriji, zato vendar ves svet ve, da ima deželni zbor toliko opraviti z idrijskim učiteljstvom, kakor n. pr. jaz z boštanjsko graščino, nego da ima glede imenovane šole prvo in zadnjo besedo poljedelsko ministrstvo, ki se je izjavilo, da izboljša idrijskemu učiteljstvu takrat plače, kadar jih izboljša dežela svojemu učiteljstvu. Z ono interpelacijo so tratili samo čas in metali pesek v oči: zavirali so regulacijo plač kranjskega učiteljstva sploh, torej posredno tudi regulacijo plač idrijskega učiteljstva.

V odkritosrčnih trenutkih je »Slovenec« tak, da mora v poštenem učitelju zavreti kri. Ali ni pisal 16. t. m. ta pošanjak (Klici: Poštenjak pa

tak!) da delajo izdatki za šolstvo in učiteljstvo našemu ljudstvu škodo? To se reče: Ali ni ves denar zavržen, ki ga žrtvuje dežela za šolstvo in učiteljstvo? To je pisava, ki ji najbolj pristojna naziv silne zlobnosti!

Učiteljstvo ne gre v Kanoso.

Vse to so dejstva, ki hrupno zahtevajo, da iznova posipljemo s pepelom temena in se odpravimo v spokornih oblačilih v Kanoso — ali da govorim jasno in neteatralčno — v Ovijačevo hišo! (Veselost.)

Ponosen sem na to, da se morem v imenu tu prisotnih in tudi v imenu neprisotnih tovarišev in tovarišic slovesno izjaviti, da ne bomo igrali nikoli komedijantov in da ne bomo nikoli beračili milosti in odpuščanja, to že zategadelj ne, ker ne čutimo nobene krivde in ker nam tega ne dopušča naša čast! (Viharno pritrdjevanje in odobravanje.)

Še nekaj je treba poudariti: glavni kranjskih klerikalcev gleda v našem učiteljstvu samo in golo potomstvo nekdanje mežnarije. (Mežnarje bi zopet rad!) Zato goji predrzno in ošabno misel, da moramo klečati pred njim in obdudovati njegovo šarlatanstvo!

Mož živi v bridki zmoti!

Dokler bo utripalo le eno naše srce, toliko časa se bomo z vsemi silami upirali klerikalnemu nasilstvu in metali blato, s katerim obkladajo nas nanje nazaj! (Pritrdjevanje)

Verjemite mi, čestita gospoda, da bi ne bilo razen nas boljšega učiteljstva, pobožnejših kristjanov in poštenjših ljudi nikjer na svetu, ako se bi danes izjavili, da nam je dovolj že same gonje proti šolstvu in učiteljstvu ter da resigniramo na regulacijo plač. Uskoke med klerikalci še posebno šilajso in ščitijo. Mi seveda rajši resigniramo na taka priznanja in se ne premaknemo s svojega stališča.

Sicer se giblje med zmernimi ljudmi v klerikalnih vrstah skrita želja, da bi poslal dobri Bog koga, ki bi bojevitim petelinom izpodnesel tla, da bi se delo poštenih ljudi moglo svobodno razvijati in napredovati v korist domači zemlji. Naša dolžnost je, da stopimo med ljudstvo, branimo svojo čast in ustvarjamo jez klerikalnemu navalu, ki preti pripraviti naše šolstvo na beraško palico!

V boj za čast in pravico.

Naše zahteve glede na preuredbo in pravično regulacijo plač kranjskega učiteljstva so znane. Precizovali smo jih na svojem velikonočnem shodu. Od teh zahtev ne odnehamo niti za las (Viharno pritrdjevanje), zato ni treba nobene besede več! Pa zato se tudi nismo zbrali danes. Sešli smo se sedaj v resnici na protestni shod, ki naj pokaže svetu, da si ne damo jemati časti, da zahtevamo svojih pravic in da se ne bojimo boja! (Tako je! Le odločno in nevstrašno naprej!)

Naša zastava je razvita. V nas je vzrasla velika odporna moč dolgoletnega trpinca in tlačana. Jasno se vije pred nami pot, po kateri stopamo s čvrstimi koraki. Bojazni ne poznamo. Naše dlani so čiste, z velikimi dejanji za seboj, z velikimi načrti pred seboj zahtevamo plačila svojemu delu in odločno obsojamo pogubno politiko kranjskega klerikalizma. Za čast svojega šolstva in svojega ugleda na prejšnji končni zmagi! (Ko je govornik končal, je kar završelo po dvorani in ploskanja in glasnega pritrdjanja kar ni hotelo biti konca, kar je jasen dokaz, da je g. Gangl govoril vsem iz duše in srca in dal duška čutilom, ki jo navdaja sedaj srca vsega kranjskega učiteljstva.)

Nato je prečital gosp. nadučitelj Črnagoj te-le

resolucije:

Slovensko učiteljstvo zbrano na shodu deželnega »Slov. učiteljskega društva v Ljubljani« dne 27. decembra 1903.

a) odlčno obsoja za vso deželo pogubonosno obstrukcijo v deželnem zboru kranjskem ter protestuje, da klerikalci iz političnih nagibov nasprotujejo od vseh strani pripoznanemu nujno potrebnemu izboljšanju učiteljskih plač;

b) z vso ogorčenostjo protestuje proti nečutenim žalitvam in hujskanju dr. Šusteršiča na shodih med priprostim ljudstvom proti šoli in učiteljstvu;

c) prosi vse merodajne faktorje, da branijo šolo in učiteljstvo proti takemu obrekljivemu in na pobji izvivajočemu hujskanju;

d) izreka uredniku »Učit. Tovarisa« g. Engelb. Ganglu iskreno zahvalo za možato obrambo našega ugleda in naših pravic ter izjavlja, da se popolnoma strinja s pisavo svojega glasila.

Predno se je glasovalo o resolucijah, je vstal gospod župan in deželni poslanec

Ivan Hribar,

viharno pozdravljen, in govoril prilično tako-le:

Kot iskren prijatelj učiteljstva si dovoljujem, predno se bode glasovalo o predloženih resolucijah, nekoliko stvarnih opazk.

Učiteljske plače in stranke.

Ko ste se o Veliki noči zbrali na tem mestu k velikemu shodu, da odločno in glasno povzdignete svoj glas, da se vam zboljša vaše naravnost obupno bedno stanje in se ureč vaše plače, so se vse tri kranjske politične stranke vdeležile po svojih zastopnikih tega shoda in učiteljstvu slovesno obljubile, da bodo z vsemi močmi podpirale te upravičene učiteljske težnje.

Toda katoliško-narodna stranka je, prelomivši svojo dano besedo, pozabila ne le na svojo obljubo, da bode podpirala učiteljska stremjenja po izboljšanju plač, marveč se sedaj celo trudi na vse načine, da bi za vselej onemogućila te skromne učiteljske zahteve. Temu je treba pripomniti, da je klerikalna stranka morala storiti tako, ako je hotela ostati verna svojim načelom, vsled svoje organizacije je morala nastopiti proti učiteljstvu, ker je načelna nasprotnica istega. Narodno-napredna stranka pa ima gorko srce za učiteljstvo in ni in tudi ne bo nikdar pozabila svojih danih obljub in napela vse svoje sile, da učiteljstvo končno prispe do svojega zaželjenega cilja in si izvaja zmago svojim upravičenim zahtevam.

Hribarjev načrt o ureditvi učiteljskih plač.

Spominjajoč se zagotovila, koje je dala o Veliki noči naša stranka učiteljstvu, sem pri letošnjem zasedanju dež. zbora prevzel referat v finančnem odseku, kjer bi se imelo pretresavati vprašanje ureditve učiteljskih plač. V dogovoru in v sporazumu z zaupniki iz učiteljskih krogov sem sestavil podroben zakonski načrt, v katerem sem nasvetoval, da se naj učiteljem dajo iste

plače, kakor državnim uradnikom zadnjih treh činovniških razredov.

Ta moj predlog bi se bil v zbornici gotovo sprejel in položaj našega učiteljstva bi bil osiguran, ako bi klerikalna stranka ne pričela znova s frivolno svojo obstrukcijo.

O dogodkih v dež. zboru.

In da je katoliško-narodna stranka zakrivila, da dež. zbor ne funkcionira, je jasno kot beli dan. Navzlic temu so šli voditelji katoliško-narodne stranke med ljudstvo, dobro pojmujoč pezo svoje krivde, da bi odvalili krivdo obstrukcije od sebe in jo prevalili na rame narodno-napredne stranke, trdeč, da mi obstruiramo v odsekih in valed tega zaviramo redno funkcioniranje dež. zbora. Kdor tako govori, trdi vedoma neresnico! (Klici: Laže!)

Mi smo bili voljni delovati v odsekih, toda samo pod pogojem, da se nam zajamči redno poslovanje našega deželnega parlamenta. Klerikalna stranka pa je zahtevala, da bi naj mi v odsekih redno in marljivo delovali, v pravico pred zbornico pa bi prišle le stvari, ki bi ugajale le klerikalcem in se njim zdele koristne. Tej klerikalni zahtevi se napredni poslanci niso mogli ukloniti, ker bi s tem postali hlapci klerikalne stranke. Narodno-napredna stranka je postavila regulacijo učiteljskih plač kot kardinalno točko v program za letošnje zasedanje deželnega zbora in ker klerikalna stranka ni hotela dovoliti, da bi se razpravljalo o ureditvi učiteljskih plač, ni bilo tudi narodno naprednim poslancem ležeče na tem, da bi funkcionirali odseki. Pa to, da so odjedli učiteljstvu skorjico kruha, še klerikalcem ni bilo dovolj, stopili so med narod, med neko ljudstvo in ga na najnečestnejši način ščuvali proti šoli in učiteljstvu.

Obrambno sredstvo zoper protiučiteljsko ščuvanje.

Ako je takšno podlo početje izzvalo vihar ogorčenja med učiteljstvom in mu dalo povod k glasnemu odločnemu protestu, je pač naravno. Toda s protesti se ne doseže mnogo, tu je treba krepkega vztrajnega dela, ako se hoče izvojevati uspehov. Učiteljstvo nima na razpolago niti pekla niti nebes, pač pa ima v rokah časni blagor ljudstva.

Ljudstvo se naj intenzivno poučuje in izobražuje, da bo samo prišlo do prepričanja, da je za nj šola največji blagor in najvažnejši faktor, in se samo priučilo spoštovati v učiteljih svoje iskrene prijatelje in velike dobrotnike, katerim se mora pošten trud in pošteno delo tudi pošteno poplačati. Narodno napredna stranka stoji na stališču, da je pošteno delo vredno tudi poštenega plačila, zato bo tudi vbodoče zastavila vse svoje moči in sile, da se končno vendar ugodi upravičenim zahtevam kranjskega učiteljstva.

Današnji shod se vrši pod božičnim drevescem, toda kranjskemu učiteljstvu ne napolnijo srca božično veselje, marveč žalost in skrb. A tudi za učiteljstvo bo napočil dan veselja, ko si izvaja zmago. Ta zmaga pa je mogoča le v znamenju krepke organizacije.

Ko je govornik končal, so zadoneli burni živio-klici po dvorani, in učiteljstvo je priredilo burno ovacijo gospodu županu.

Predsednik je dal nato besedo gospodu nadučitelju Križmanu z Goriškega, ki je prinesel pozdrave goriškega učiteljstva z zagotovilom, da spremlja goriško učiteljstvo stremjenja kranjskih tovarišev za zboljšanje svojega gmotnega stanja z iskrenimi simpatijami in se izreka z njimi za solidarnost.

Predsednik g. Režek je potem dal na glasovanje gori navedene resolucije. Ko je pozval navzoče, naj dvignejo roke, ako so za predložene resolucije, vzdignilo se je kakor na povelje petsto rok, nastal je šum in vse vprek je klicalo: »Vsi smo zanje!« In ko je predsednik pozval one, ki so proti resoluciji, naj dvignejo roke, je zavladala v dvorani grobna tišina, a vzdignila se ni niti ena roka. Ko so se še prečitali

došli brzojavi, je predsednik g. Režek zaključil ta impozantni, o krepki stanovski zavesti in ponosu učiteljstva pričajoči protestni shod, zahvalivši se vnovič vsem vdeležencem, zlasti pa g. Ganglu na ognjevitem govoru in g. županu Hribarju na bodrilnih in vzpodbujevalnih besedah, ter zatrdil, da bo učiteljstvo trdno stalo na braniku za svoja prava in da ne boče nikdar klonilo duhom, ako se tudi nikdar ne omehča trdo srce nasprotnikov.

Sprava med Čehi in Nemci.

V parlamentarnih počitnicah je že avstrijski običaj, da se spravi v razgovor nemško-češko pomirjenje. Upa na vseh nimajo niti posredovalci niti vlada; saj se tudi ne sproži nobena nova misel, vlada ne stori tudi ničesar, da bi Nemcem dokazala, da Čehi ne bodo in tudi ne morejo v ničemer več popuščati.

Tudi sedaj se delajo priprave za nove pravne konference. Nemci ugovarjajo, da bi se pravni odsek izvolil iz češkega deželnega zbora, katerega nemški poslanci pobijajo; nadalje pa tudi trdijo, da glavna točka pravne pogodbe, namreč češka zahteva po češkem notranjem uradnem jeziku, niti ne spada v kompetenco deželnega zbora. Sploh da spada izmed narodnostnih prepornih vprašanj le neznatni del v kompetenco deželnega zbora. Po mnenju Nemcev bi sporazumljenje najbolje dosegli zastopniki obeh narodnosti na izvenparlamentarni konferenci. Take konference pa se tudi ne smejo vršiti v Pragi, češ, da bi bili češki zastopniki preveč pod vplivom naroda, a tudi na nemške odposlance, da bi razburljivo vplivala češka narodna protistruja ter provzročala v lastnem taborju radikalnejšo strujo kot n. pr. na Dunaju.

Čehi si tudi od novih pravnih pogajanj ničesar ne obetajo; ako odpošljejo svoje zaupnike na konferenco, store to le zategadelj, da bi jim nemško kovarstvo ne moglo očitati nespravljalivosti. Toda prepričani so od dne do dne bolj, da se je pokojni dr. Kaizl vendar zelo motil, ko je izjavil, da loči Čeha in Nemce le še papirna stena. Res, da se gre le za jezikovna nesoglasja, za narodnostne preporne točke, več ali manj krajevnega značaja, toda ravno v jezikovnih vprašanjih so strasti in nasprotovanja mnogo hujska kot v gospodarskih vprašanjih. To je prokoroval nemški poslanec dr. Löhner že v državnem zboru kromerskem pred več kot 50 leti, ko je izjavil: »S Čehi je sporazumljenje nemogoče, ker so v svojih srcih husti, in kaj je to, vem najbolje jaz, ker sem tudi husit.«

Najslabše pri vsej akciji pa je, da Nemci sami pravzaprav ne vedo, kaj hočejo, oziroma so mnenja razdvojena. Zahtevo po delitvi dežele so opustili že vsi trezni nemški politiki. Sedaj zastopajo le dve glavni zahtevi: jezikovna omejitev okrajev in ustanovitev narodnih deželno-zborskih skupin. Toda kako si mislijo Nemci drugo zahtevo, tega še dosedaj niso povedali.

Rusko-japonska vojna?

Japonska vlada je odgovorila na ruske predloge. Odgovor je precej prijazen ter določa Rusiji rok za odgovor do 7. januarja. Rusija bi se očitno rada izognila vojni in sicer že zaradi miroljubnih carjevih idej in zaradi Balkana, od katerega Rusija nikakor ne sme odvrti oči za dalje časa. Tudi japonska vlada bi si želela mirnega pobotanja, ker jo je strah finančnih žrtev — denarja ni. Toda drugače sodi japonska javnost, ki je zelo bojevit. Tudi nekateri japonski ministri so odločno za vojno. Zanimivo pa je vsekakor, zakaj naj se bje boj med Rusijo in Japonsko: zaradi dveh držav, ki se ju niti ne vpraša za mnenje. Japonska hoče odpraviti Rusijo iz Mandžurije, ki je še vedno last Kitajske; druga preporna točka je cesarstvo na polotoku Koreji. Vsaka prepirajočih se držav bi rada prevzela protektorat nad Korejo;

Rusija predlaga Japonski, naj se delita tako, da dobi Rusija severni del in pristanišči Masampho in Mokpho, kjer bi si zgradila utrdbe za svoje brodovje. Japonska pa sluti, da bi se potem najbrže nikoli ne znebila več močnega soseda ter se upira. Končno pa tudi Angliji ne more biti vseeno, kdo ostane zmagovalec, ker se s tem odloči za gospodarstvo v Aziji sploh. Zato je Anglija navidezno svetovalka in zaščitnica Japonske, v istini pa dela le zase. Ako pride do vojne, bodo Japonci vsekakor na boljem. Ne samo, da šteje njena stalna armada do 200.000 dobro izurjenih vojakov, tudi njena mornarica dosega rusko, a največja prednost je, da ima preporno zemljo neposredno pred seboj, kamor je dovažanje vojske, orožja in živil kaj pripravno. Avstro-Ogrska ima iz rusko-japonskega spora neposredno korist. Ker se Rusija vsled tega ne more intenzivno pečati z balkanskim vprašanjem, narašča tam avstrijski vpliv.

Politične vesti.

— Pogajanja med Avstrijo in Italijo za obnovitev trgovinske pogodbe so se takorekoč razbila ter skoraj ni upanja na obnovo. Deluje se z vsemi sredstvi, da bi se vsaj carinska vojna preprečila. Najbrže se sedanjí provizorij podaljša.

— Med Francosko in Italijo se je sklenila pogodba glede mirovnega razsodišča.

— Umrli je Zanardelli, bivši italijanski ministrski predsednik, v svoji villi ob Gardskem jezeru. Njegovo življenje je bilo zelo viharo. Z 19. letom se je udeležil revolucije proti Avstriji ter moral bežati v pregnanstvu; pozneje ga je Avstrija pomilostila. Pozneje je oblekel rdečo srjaco ter se bojeval pod Garibalijem. Po vojni se je naselil v svojem rojstnem mestu v Bresciji kot odvetnik. Kmalu so ga poslali v parlament, odkoder je prišel skoraj v vse ministrske oddelke, dokler ni pred par meseci izstopil iz parlamentarnega življenja kot ministrski predsednik.

— V bolgarskem sobranju je nastal dne 25. zaradi svojega proračuna velik vihar in končno pretep. Opozicija je na to izstopila.

— Albert Schäffle, bivši avstrijski trgovinski in poljedelski minister v Hohenwartovem kabinetu, je umrl v Stuttgartu 72 let star. Spisal je več socialnih knjig.

— Državna bilanca na Ogrskem je bila v letošnjem tretjem četrtletju za 6.040.858 K neugodnejša kot v istem času lani. Dohodkov je bilo namreč letos od 1. julija do 30. septembra 260.107.716 K (lani 270.173.829 K), izdatkov pa letos 249.193.373 K (lani 253.226.627 K).

— Cesar Franc Jožef vrne obisk saksonskemu kralju v Drazdanih šele meseca sušca prih. leta.

— Bolgarski knez je baje prosil pismeno ruskega carja, naj ga meseca februarja sprejme, ker le potem bi mogel knez zaustaviti macedonsko gibanje, ko bi se skliceval, da postopa po naročilu in v smislu carjevem.

— Turška vlada je obvestila zastopnike velesil, da je prišel vodja vatašev Anatošev v Kistendil, da odpošlje orožje, strelivo in bombe v Rumunsko. Nadalje pravi, da se za denar, ki ga je naložil Sarafov v neki dunajski banki, kupuje orožje, da se italijanski, francoski in angleški častniki ponujajo macedonskemu odboru za novo vstajo, ki se začne baje v februarju. Tudi že odbor baje razpošilja tajne agitatorje po vseh vilajetih in celo v Carigrad (?) s krivimi potnimi listi.

— Novo republiko Panamo sta ravnokar priznali tudi Angleška in Italija.

Dopisi.

Iz Postojne. Vsakomur je dobro znana grozovita tragedija, ki se vrši na slovanskem Balkanu — v Makedoniji. Klic ubogih trpinov dospel je tudi do nas Slovencev. Po raznih krajih na Slovenskem sestavljajo se odbori, katerih glavni namen

je pobiranje milodarov ter prirejanje dobrotelčnih koncertov v ta namen. Tudi pri nas v Postojni sestavil se je tak odbor. V kratkem priredi velik koncert z jako bogatim sporedom. Vsakdo se blagohotno vabi, da se odzove povabilu po svoji možnosti. — Narodna društva posnemajte ta zgled! Pomagajmo vsi vsak po svoji moči, da s tem olajšamo žalostni položaj naših bratov.

Iz cerkniške okolice. Pozabili še nismo veselih uric Miklavževega večera, ko nam iz Cerknice dohajajoče vesti znova vedre naša srca. Ondotni gospodjesamci prirede zopet zabavni večer in to na Silvestrov večer v prostorih g. Špunta v Cerknici. Kakor se sliši, smelo pričakujemo, da bo vspeh večera impozanten, zlasti še ker je v odobrovo delovanje poseglo nekaj cenjenih gospodičen. Vprizori se predstava, za katero se priprave skrbno izvršujejo. Njej sledi slavnostni Silvestrov govor. V prosti zabavi deluje šaljiva pošta, se oglašajo pevski zbori, svira godba na lok. Ples ni izključen. Gospod Špunt pa obeta ugodno potrežbo v jedi in pijači zlasti še s čajem in krofi (cmoki). Dobro! Le tako naprej! Iz groba vedleznega spanja vstajata danes Cerknica polna rožic najslajših nad. Na svidenje v Silvestrovem večeru! Pridimo vsi in dobro se bomo imeli!

Z Dunaja. Zabavni večer jugoslovanskega kluba na Dunaju je bil izredno dobro obiskan. Gđe L. Jeraj (klavir), in gg. člani c. kr. dvorne operne orkestra K. Jeraj (gobli), P. Radosajević (flavta) in I. Sahner (vijola) so želi za svoja resmetniška predavanja obilo zaslužene priznanja. Posebno izvajanje Beethovenove »Serenade« je vzbudilo pozornost, ki pri občinstvu v gostilniških prostorih ni navadna. Oktet društva »Zvezde« je dovej dovršeno zapel nekaj zborov. Slovenci, priznani peveci, smo že dolgo pogrešali na Dunaju čvrstega moškega zbora. Kakor kaže, nam ga bo ustvarila »Zvezda« pod marljivim vodstvom g. K. Krušiča, na čemer ji je le čestitati. Živahno je ploskalo občinstvo tudi tenoristu g. tehniku Noe Matošiču. Po vspehu tega večera je pričakovati v klubu prav živahne sezone. Dunajski Slovenci, ki niso še vpeljeni v klub, naj blagovole poslati svoje naslove na »Jugoslovanski klub«, Hotel Post I. Fleischmarkt.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 28. decembra.

— Osebnosti. Stavbni nadkomisar in vodja oddelka za predorne zgradbe v Jesenicah, g. Vilfrid Dürr, je dobil naslov nadzorika; pristav pri vodstvu železniške zgradbe v Jesenicah, g. Josip Tomandl, je pomaknjen v VIII. čin. razred; nadalje so še avanzirali gospodje: zemljemerec II. razreda, Ferdo Hansy, in stavbeni pristavi Makso Rohlena, Bogomir Köthe, Ernest Rott in Alfred Wirth.

— Šusteršič protestira. Vsled klerikalne obstrukcije ni mogel dež. zbor v minoletem zasedanju dovoliti proračuna in s tem tudi ne skleniti pobiranja dež. doklad. Naravno je, da radi bedaste obstrukcije dr. Šusteršiča in njegovih pajdašev ne sme zastati vse dež. gospodarstvo. Dežela ima obveznosti, katere mora izvrševati. Bolnice ne bo zaprla zaradi Šusteršičeve pobalinske obstrukcije, uradnikom in učiteljem ne more plač — dolžna ostati. Vsled tega je dež. odbor naprosil vladu, naj izposluje cesarsko naredbo, da sme tudi prihodnje leto pobirati dež. doklade. Sedaj pa se je oglasil dr. Šusteršič in je v imenu klerikalne stranke poslal ministrskemu predsedniku protest proti temu, da bi se dovolilo pobiranje dež. doklad. Ta dr. Šusteršič je res velika šema, ko misli, da se bo vlada ozirala na njegov protest. Najprej je s svojo obstrukcijo onemogočil, da dež. zbor ni mogel ničesar skleniti zastran pobiranja dež. doklad, sedaj pa protestira, da bi se popravila škoda, ki jo je povzročil. Vlada bo seveda Šusteršičev protest s primernim preziranjem v koš vrgla. In drugaga ta protest tudi ne zasluži. Prva dolžnost vsakega poslanca je, da v dež. zboru omogoči rešitev rednega gospodarstva tiščočih se zadev, potem pridejo šele druge zadeve. Tudi socialni demokratje zahtevajo splošno in enako volilno pravico, a kot dostojna in poštena stranka niso nikdar posku-

sili, jo izsilili z obstrukcijo. Klerikalni poslanci so brezvestno grešili proti prvi svoji dolžnosti in preprečili, da dež. zbor, dasi je imela večina najboljše voljo, ni mogel ničesar skleniti glede doklad. V taci izrednih razmerah ne preostaja drugega, kakor poseči po izrednih sredstvih. Deželni aparat mora funkcionirati in se zaradi klerikalne obstrukcije ne ustavi. Tako izredno sredstvo je cesarska naredba. Zgodilo se je že dostikrat, da se je potem cesarske uredbe dovolilo pobiranje dež. doklad in klerikalci niso temu ugovarjali. S tem so molče pripoznali upravičenost in zakonitost takega postopanja. Če sedaj protestujejo proti temu, jih to le smeši. Vsaka dostojna stranka se oglasi proti nezakonitim odredbam koj prvič, ko se kaj takega primeri, ne pa šele čez 20 let. Dr. Šušteršič se sklicuje na dež. ustavo. Ta res ne obsega nobene določbe o takih izjemnih naredbah, ali ko je bila ta ustava uveljavljena, tedaj ni nihče mogel misliti, da bodo v dež. zboru sedeli kdaj tako brezvestni možje, da bodo z obstrukcijo zavirali vsako delo dež. zbora. Obstrukcija je nekaj izrednega in se mora po njej povzročena škoda le z izrednimi sredstvi paralizirati. In to se zgodi in sicer prav zanesljivo. Šušteršičev protest pa pojde v tisti arhiv, nad čigar vratmi je naslikana velika ničla!

— **Klerikalni strah.** Nobene stvari se klerikalci tako ne boje, kakor »Slovenskega Naroda«. Strah pred njim lomi njihove grešne kosti in še hudiču bi se zapisali, če bi s tem mogli našemu listu do živrega. Ta strah, ki tare klerikalce, se posebno lahko opazuje proti koncu leta. Vsi popje so na nogh in agitirajo proti našemu listu. V spovednici dobiš odvezo za vse, za največje grdobije, za vsako sleparstvo in krvoramstvo, samo če čitaš »Slovenski Narod«, ne dobiš odveze. Ta zloraba duhovniške oblasti, to oskrnjevanje cerkve in spovednice seveda nič ne pomaga, ker so ljudje že toliko samotni, da si ne dajo več predpisovati, katere liste naj čitajo, katerih pa ne. Seveda se tudi »Slovenec« peha, da bi nalovil kaj več naročnikov in v svoji konkurenčni strasti psuje v soboto, kakor kaka blagoslovljena posoda, kadar začne videti bele miši. Kaj bi se temu čudili? »Slov. Narod« razkrinkava klerikalce, jih ovira pri eksploatairanju ljudstva, kaže narodu to črno svojat v pravi luči. Tacega lista klerikalci seveda ne morejo ljubiti in je zaravno, da pred njim trepetajo in da ga bi radi ugonobili. Kako bi pa tudi cvetela klerikalna pšenica in kako bi se polnila nenasitna klerikalna bisaga, ko bi ne bilo »Slov. Naroda«! Dobro, koristno in važno delo izvršuje »Slov. Narod« in ker smo si tega svesti, zato nas »Slovenec« psovanje ne spravlja iz ravnotežja in je zavračamo samo s tistim zaničevanjem, ki je občutito sploh napram tem ljudem.

— **Kriva prisega.** »Gorica« in »Primorski List« sta se pred časom poganjala za svoja verna pristasa Antona in Franca Marinčiča s Vitovelj, ki sta dolžila dr. Tumcu nič manj in nič več nego goljufije in ponarejanja menic. Potuha v klerikalnih trobilih je dala bratom pogum, da sta govorila jasno in določno pred sodnijo prav tako, kakor so pisali njiju pokrovitelji. Zato je državno pravdnistvo uvedlo preiskavo proti dr. Tumcu, kar so klerikalci zopet hlastno priobčili v svojih listih. Toda tista preiskava je končala tako, da ni prišel na zatožno klop dr. Tuma, marveč oba brata Marinčiča. V ponedeljek in torek se je vršila glavna obravnava, ki je končala v torek zvečer z obsodbo: Anton Marinčič je dobil 7 mesecev, brat Franc pa 2 meseca težke ječe. Brat Franc je dobil 2 meseca kot žrtev svojega brata, znanega zdražbarja in pravdarja, najboljšega sodelavca župnika in poslanca Grče. — Kdor drugim jamo koplje, sam v njo pade. To resnico sta bridko spoznala brata Marinčiča.

— **Repertoar slovenskega gledališča.** Jutri, dne 29. t. m. se poje Smetanova opera »Prodana nevesta«. Ulogo Janka poje gđ. Orželska, Marinke ga. Skalova, Kecala g. Pestkovski, Esmeralde gđ. Kalivoda, Vaška g. Lang. Prih. predstavi bosta dne 1. januarja: popol. »Rokovnjači«, zvečer opera.

— **Slovensko gledališče.** Minole praznike smo imeli tri gledališke predstave. V petek so peli »Onjegin«. Bila je to jako lepa predstava pri kateri so tako vsi solisti, kakor tudi zbor želi obilo in zaslužnega priznanja. Pač škoda, da se vsa dejanja te opere končujejo tako neteatralično. — V soboto popoldne se je — prvič v sezoni — uprizorila priljubljena čarobna igra »Snegulčica«. Vse važnejše vloge so bile v istih rokah kakor lansko leto in gre vsem predstavljalcem in predstavljalkam toplo priznanje. — V soboto zvečer je prišla zopet na oder »Madame Sans-Gêne«. Za to predstavo je bilo med občinstvom največje zanimanje. Vsakdo je hotel videti čislano umetnico, ki je igrala naslovno vlogo. Z vseh strani dežele, tudi iz oddaljenih krajov so prihili ljudje v Ljubljano in premnogo jih je bilo, ki niso mogli dobiti več prostora. Kar smo rekli o prvi predstavi te igre, velja tudi za sobotno reprizo. Omeniti moramo pa, da je občinstvo priredilo gosp. Nigrinovi najlaskavejšee ovacije. S to predstavo je bilo zaključeno toli lepo uspešno gostovanje gosp. Nigrinove. Odlična umetnica je imela pri liko spoznati, kako iskrene simpatije uživa v svoji domovini in zato upamo, da bomo še večkrat imeli priliko jo pozdraviti kot gosta na slovenskem oderu.

— **Umrl** je danes v pokojeni magistratni knjigovodja g. Josip Paternoster v starosti 56 let. Pogreb bo v sredo 30. t. m. ob 3. pop., Gorupove ulice št. 4. N. v m. p.

— **Slovenost v mestni dvorani.** Pred zbranim občinskimi uradniki pripel je župan g. Ivan Hribar v četrtek, dne 24. decembra g. nadkomisarju Jakobu Tomcu na prvi zlati zasluzni križec s krono. G. župan je v lepem govoru omenil, da se bliža božič, ki je pravi rodbinski praznik. Toliko bolj se veseli zbor mestnih uradnikov, ki tvorijo takorekoč tudi enotno rodbino, da more ravno ob tem času veseliti se z enim izmed svojih in mu od srca čestitati. Odlikovanje, ki ga je cesar podelil g. nadkomisarju Tomcu, je v polni meri zaslužen. Kajti skoro 40 let že deluje g. nadkomisar vestno in poštvalno v službi prve slovenske občine. Opravljal je tekem let skoro vse referate, to pa na način, da se more njemu in občini le iskreno čestitati, in za to svojo vestnost, marljivost in poštvalnost dobil je že večkrat priznanje občinskega sveta ter župana. Sedaj se ga je pa spomnil cesar sam. K temu odlikovanju ima zbor mestnih uradnikov in njihov šef tolikanj več vzroka, da mu iz vsega srca čestita, ker je s tem odlikovanjem počešen zano tudi celi urad, dalje pa tudi zato, ker vsakdo ve in zna čislati slavljence kot vrlega kolego, izvrstnega prijatelja, kot nesebičnega, zvestega uradnika, h kojemu se kolegi tem rajši zatekajo, če rabijo dobrega sveta, ker je vsled dolgotrajnega službovanja o razmerah občine ljubljanske in njenih prebivalcev boljše informiran, kot pa največja kopica aktov. G. župan je še poudarjal, da je g. nadkomisar takorekoč živa zgodovina Ljubljane iz zadnjih 40 let, ter mu je na to pripel na prvi podeljeni mu križec, čestitajoč mu zlasti še v lastnem imenu. Odlikovaneec je nato v lepem govoru naprosil g. župana, naj bi za izvanredno, izkazano mu čast, posredoval Nj. Veličanstvu, presvetlemu cesarju najudanejši njegovo zahvalo. Povdarjal je, češ, da je v prvi vrsti odlikovan urad, ta urad, v katerem on med prijateljskimi kolegi radostno službuje že toliko časa. Gospodje kolegi naj ga obdrže v isti ljubezni, kakor doslej tudi nadalje, ravno tako, kakor bo on rad ostal, dokler bo mogel med njimi in si štel to v posebno čast. Cesar pa, menil je g. nadkomisar, čeprav vselej rad odlikuje vsacega, za katerega izve, da je kake odlike vreden, ne bil bi izvedel za skromnega mestnega uradnika, če bi gospod župan Hribar ne bil storil primernih korakov v to smer. Najskrenejše se torej zahvaljuje tudi g. županu. Gospod župan je, ko je prvič zasedel županski stol, rekel, da prihaja k uradnikom ne kot predstojnik, temveč kot prijatelj. Tako je tudi ostalo. Končno je g. nadkomisar pozvilja svoje gospode kolege, da se z njim združijo v trikratnem klicu: Slava Njeg. Veličanstvu, cesarju! Po mestni dvorani so zaorili slavklici, vseobče se je g. nadkomisarju Tomcu čestilo k velezaslužnemu odlikovanju, in nato je bila ta intimna, a lepa slovenost končana.

— **Jaroslav Kocian v Ljubljani.** Koncert svetovno-slavnega umetnika na gosli, gospoda Jaroslava Kociana bo dne 6. januarja 1904 ob 5. uri popoldne v »Narodnem domu«.

Izpred božiča se je moral ta koncert preložiti na imenovani dan ne po krivdi »Glasbene Matice«, ki prireja koncert. O programu in umetniku kaj več prihodnjic. Sedeži in vstopnice se dobivajo v trgovini g. Lozarja na Mestnem trgu.

— **Glavna skupščina Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev** bo prih. leto v Postojni in sicer o Binkošlih.

— **Ples naprednih akademikov.** Napredni slovenski visokošolci prirede dne 9. januarja prih. leta pod pokroviteljstvom narodnih dam ples v »Narodnem domu«. Vabila se bodo razpošiljala še tekoči teden.

— **Talija za rešitev življenja.** Deželna vlada je priznala sedlarskemu pomočniku Josipu Matku v Gotni vasi, ker je 19. julija t. l. rešil ključavničarskega učenca Frana Grubarja smrti utopljenja, zakonito talijo za rešitev življenja v znesku po 52 K 50 v.

— **Umrl** je gospod Mat. Fistar posestnik na Ovišah pri Podnartu dne 22. decembra v 73letu svoje starosti. N. v m. p.

— **Božičnica v Kranju,** ki jo je priredila ondota štirirazredna dekliska šola prvič že v nedeljo pred Božičem, ponavljala se je na Stefanovo vsled splošne želje. In uverjeni smo, da bi se še v tretji in četrti napolnila gimnazijska telovadnica do zadnjega prostora, kakor se je do sedaj obakrat; zakaj prireditelj je bila res nenavadno dobra, višek otroške prirodnosti in nadarjenosti ter učiteljske potrpežljivosti in vztrajnosti. V tem smislu je bila sodba splošna, da slične, tako izborno vspele šolske prireditve ne le v Kranju, temuč tudi pri nas sploh še ni bilo. Spored je bil najraznovrstnejši, tako da so prišli vsi razredi opetovano na vrsto. Deklamovanje je bilo uprav uzorno po besedah in kretnjah. Učenke so nastopale z nekako izživljeno sigurnostjo, posebno pri deklamaciji »Tepežni dan« (Marija Celar III.), »Po zim« (Vida Vrtovc III.), pa tudi deklamatorke »Prologa« (Anica Šavnikova V.), »Slovenski domovini« (prvič Marija Rakove III., drugič Hlebs), »Smrečica« (Ljud. Veit II.). Zelo ubrano so tudi pele učenke II., III. in IV. razreda v zboru. Z zadivljenjem smo poslušali goslanje ljubkih sestic Katarine in Helene Florianove (šola kapelnika Vlasaka) ter citiranje Marije Hübl IV. Mično je bilo gledati maličke I. razreda pri izvajanju svoje igrice, dočim so učenke III. in IV. razreda kaj lepo predstavljale po eno igro; posebno primeren je bil prizor »Ubožec«. Zaključila se je prelepa božičnica z živo podobo »Jaslice«, pri kojih so pele vse učenke pesmice »Šolarji pri jaslicah«. Ta slika je bila tako dovršeno sestavljena, da se je posetniki niso mogli dovolj nagledati. Marljive učiteljice smejo biti ponosne na tolike uspehe.

— **Nesrečen pade.** Med polnočnicami dne 25. t. m. je padel z zvonika v Polhovem Gradcu čevljar Jakob Peklenik in se smrtno nevarno poškodoval.

— **Na ces. kr. poštne uradu v Vidmu pri Dobropoljuh v političnem okraju Kocanje** se je uvedla dne 24. decembra 1903 brzajavna služba (omejena dnevna služba).

— **Občeslovensko obrtno društvo v Celju** namerava prirediti dne 2. svečana 1904 v prostorih celjskega »Narodnega doma« zaupen shod spodnještajskih slovenskih trgovcev in obrtnikov. Razpravljalo se bo o organizaciji trgovskega in obrtniškega stanu. Že danes opozarjamo slovensko občinstvo na to važno prireditelj, katera utegne postati epohalnega pomena za razvoj trgovstva in obrtništva na Sp. Štajerskem.

— **Katoliški duhovnik aretiran radi goljufije.** Dobrega pol leta je že, odkar prebiva v Gorici don Angelo Balchieri, župnik v kraju Leoncavallu v provinci Vicenza v Italiji. Stanoval je v Gorici v ulici Sv. Antona št. 10, mašo pa jebral navadno v Veliki cerkvi. Igral je jako rad na kroglice in obiskaval vedno neko gostilno na Korsu. Do tu ni nič hudega, ali kar je hudega, je bilo skrito dolgo časa, sedaj pa je očitno. Italijanske oblasti so iskale tega duhovnika, in ko so končno izvedele, kje da prebiva, so se obrnile v Gorico do policije, da naj aretira in izroči Italiji tega moža, ker je goljufaval kmete z menijami in na druge načine, in sicer je goljufal za kakih 15.000 lir. Ko je čutil, da so mu za petami, je izginil nenadoma iz Leoncavalla, bežal po Švici in po Tirolskem, končno pa se nastanil v Gorici, kjer je menda mislil, da je popolnoma na varnem. Ali sedaj ga izročijo laški oblasti. Ko je bil zasiljen, da rekel, da je popolnoma nedolžen, da ni storil nič, kar se mu očitata. Seveda vsi nedolžni! Tudi pater Drozd je nedolžen!

— **Električna cestna železnica.** Naznanja se nam, da nameravajo uslužbenici električne cestne železnice v Ljubljani dne 1. svečana 1904 prirediti plesno veselico v vezi s srečelovom v prostorih starega strelišča. Čisti dohodek je namenjen za ustanovitve podpornega društva za uslužbenice električne železnice.

— **V šenklaški cerkvi** bi bilo treba paziti, da ne kapljejo sveče z lestencev na pobožne vernike, kakor se je to zgodilo na Božič. Škoda je nove obleke, čeprav jo pomaže cerkvena sveča.

— **Vojak z bajonetom.** Dne 25. t. m. zvečer je prišel v gostilno gostilničarja Frana Oblaka na Tržaški cesti št. 24 prostak 27. pešpolka Josip Kratzer in ne da bi kaj pil, je začel razgrajati, nadlegovati goste in jih posovati z besedami: »Verfluchte Krainer«. Gostilničar ga je miril, a ker se le ni dal pomiriti, potisnil ga je na cesto. Zunaj je vojak še dalje razgrajal in končno je porinil svoj bajonet skozi okno in ubil dve žipi in predrl zagrinjalo pri oknu, nakar sta tekla na cesto gostilničar in neki ključarski pomočnik, ki sta odvzela vročerknemu Germanu bajonet, da sta zamogla zvedeti njegovo ime.

— **Vozova sta ga stisnila.** Dne 24. t. m. je prišel Tavčarjev hlapec na Ranzingerjevem dvorišču med dva vozova, ki sta ga prišla in tako stisnila, da so se mu zlomila rebra in desna roka. Ponesrečenca so prepeljali v deželno bolnico.

— **Nepreviden voznik.** Dne 25. t. m. je na križpotu Črevljarskih ulic in Jurčičevega trga Franc Čebul, hlapec pri Kantzu na Rimski cesti št. 16, zadel s svojim vozom s tako silo ob ročni voziček prodajalke živil Marije Zuničeve, da je ta odletela ob zid hiše in se precej poškodovala.

— **Poseben vlak z Amerikanci.** Včeraj zjutraj je došel v Ljubljano poseben vlak z 195 Amerikanci, ki se vračajo domov. Dne 25. t. m. je prišlo 60 oseb iz Amerike v Ljubljano.

— **Zaradi rdečega nosu.** Delavec Jakob Ardigal in gostilničarjev sin Vinko Dolinšek sta se včeraj popoldne sprla, ker je slednji prvega dražil, da ima rdeč nos. Ardigal je vrغل Dolinška s tako silo ob tla, da si je ta spahnil desno nogo in so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Sleparka.** Včeraj je prišla k sprevodniku Tomažu Ehrlichu v Spodnji Šiški št. 159 neka ženska, ki je dejala, da jo pošilja sprevodnikova žena, ki se nahaja v bolnišnici, po obleko. Sprevodnik je dal ženski več obleke in nekaj denarja. Ko je potem prišel v bolnišnico, je izvedel, da je bil ogoljufan. Goljufijo je izvršila neka Stefanija Gobec, ki je bila s sprevodnikovo ženo skupaj v bolnišnici.

— **Uro ukradel.** Včeraj je prišel na policijo brezposelni Peter Bergant s prošnjo, da se ga zapre, ker je ukradel pred dnevi hlapcu Iv. Drehku v Bohoričevih ulicah št. 29 srebrno uro in srebrno verižico. Polcija je Bergantovi želji ustregla.

— **Tatvina.** Danes ponoči se je utihotal tat v stanovanje kovaških uslužbenecv na Marije Terezije cesti št. 6 in je ukradel kovaškemu pomočniku Tomažu Demšarju srebrno verižico, nove čevlje, žepni nož in 5 K 53 vin., kovaškemu vajencu Antonu Srebotu pa nov, siv havelok brez rokavov.

— **Z Westfalskega** se je včeraj pripeljal v Ljubljano 100 delavcev.

— **V Ameriko** se je odpeljalo včeraj ponoči z južnega kolodvora 13 izselencev.

— **V Hrušico** se je odpeljalo včeraj 60 delavcev k zgradbi železnice, dne 25. t. m. pa se je odpeljalo od tam 90 delavcev.

— **Izgubljene in najdene reči.** Na poti od Spitalskih ulic do Trnovega je bila v noči od 23 na 24. t. m. izgubljena srebrna ura s srebrno verižico. — Šolski učenec Gašper Stojkovič, stanujoč v Vodmatu, je izgubil 24. t. m. v mestu srebrno verižico. — Na južnem kolodvoru so bile v času od 19 do 25. t. m. najdene sledeče reči: 2 dežnika, palica in zlata ženska ura.

— **Corrigendum.** Po pomoti je izostalo v predzadnji številki našega lista v izjavi novomeškega učiteljstva ime gospoda nadučitelja Požarja iz Mirnepeči, kar tem potom konstatujemo.

— **Prodajo »Slovenskega Naroda« v Logatcu** je prevzel g. Makso Japel, trgovec.

— **Najnovejše novice.** Dreyfusova afera se baje zopet izroči vojnemu sodišču, ker se je komisija justičnega ministerstva izrekla za revizijo. — Zaradi vohunstva so prišli v Krakovo Rusa Lobrovskega in Dyreza. Sodilo ju bo dunajsko sodišče. — Za macedonskega beguna se je izdal neki Vivala ter nabiral po Pragi milodare za Macedonce, dokler ga niso zaprli. — Tovarna za godala

je zgorela v Zinwaldu pri Toplicah. — Porotnik — tat. V Lvovu so zaprli hišnega posestnika Dubskega in njegovo ženo, ker so se našle v hiši velike množine ukradenega blaga. Dubsky je bil dan poprej še porotnik. — Zaprli so na Reki nekega Gottfrieda, ki je priznal, da je izvršil v Budimpešti znani napad na pismošobo Bodnarja. — Tajno igralnico so zasledili v Rimu v hiši lakozivca Tedeschija. Pri igri so zalotili detektivi zgolj visoke aristokrate. — Saksonski kralj je pomilostil 27 kaznjencev.

— **Sumljiva najdba.** Tri milje od Pulja je našel neki ribič v morju dva velika zabita zaboja. V nadi, da najde v njih dragocenosti, odnesel je zaboja domov. Doma ju je odprl ter našel v vsakem nad tri kilograme dinamita in nekoliko nemških in angleških spisov. Orožništvo je za to najdbo zvedelo ter zaplenilo zaboje za nevarno vsebino.

— **Dvorna dama cesarja v Sahari.** K neki bogati pariški vdovi je prišel mlad »kavalir«, se predstavil za atašéja novega cesarja saharkega, sanjavega milijonarja Lebaudyja, češ, da ga je »Nj. Veličanstvo« poslalo, naj sprejme vdovo za dvorno damo. Vdova je bila zelo vesela ter priredila odličnemu odpotovanju bogato kosilo, pri katerem jo je atašé napumpal za nekaj tisočakov, prenočil v gostoljubni hiši nove dvorne dame, drugo jutro pa izginil.

Telefonska in brzajavna poročila.

Dunaj 28. decembra. Član gosposke zbornice baron Latour, vzgojatelj rajnega cesarjeviča Rudolfa, je danes umrl v starosti 84 let.

Dunaj 28. decembra. Cesar se bo danes vrnil na Dunaj in se bode najbrže oseбно vdeležil pogreba barona Latourja.

Rim 28. decembra. O pogajanjih glede trgovinske pogodbe med Avstrijo in Italijo vlada najrazličnejša mnenja. Nekateri krogi zatrjujejo, da so nasprotstva med obema strankama tako velika, da ni misliti, da bi se doseglo sporazumljenje, vsled česar je diplomatska intervencija neizogibna. Drugi viri zopet naglašajo, da se je posrečilo vladama v zadevi vinske klavzule najti neki modus, ki obema znatno olajšuje stališče in se je torej nadejati, da bodo pogajanja hitro napredovala in se molga v kratkem v zadovoljstvo obeh strank tudi zaključiti.

Belgrad 28. decembra. Kralj Peter, ki je dlje časa bil bolan, je popolnoma ozdravel.

Pariz 28. decembra. Bolezen bivšega ministrskega predsednika Waldeck-Rousseau-a se je nevarno shujšala, da se je vsak hip bati katastrofe.

Belgrad 28. decembra. Francoskemu poslaniku, kateri je edini od poslaničkov vvelis ostal v Beogradu, je priredila nepregledna množica, obstoječa iz najinteligentnejših krogov, visokosolcev, častnikov in meščanov, hrupne ovacije. Množica je obkolila poslanikovo palačo in navdušeno klicala »živela Francija« in prepevala marseilaisso. Nato se je mirno razšla.

Gmunden 28. decembra. Tukaj je opasno obolel danski kralj Kristijan IX.

Peterburg 28. decembra. Iz visokih ruskih krogov se poroča, da je carica v blagoslovljenem stanju in pričakuje veselega dogodka pričetkom poletja. Car in carica sta baje trdno prepričana, da se to pot rodi carjevič-prestolonaslednik.

Rim 28. decembra. Kralj Viktor Emanuel je izrekel povodom smrti bivšega ministrskega predsednika Zanardellija njegovi rodbini svoje sožalje; ministrski svet pa je sklenil, da se Zanardelli pokopje na državne stroške.

London 28. decembra. Angleški listi poročajo, da je več japonskih bojnih ladij odplulo iz vojne pristana neznano kam. V korejskih pomorskih me-

